

ÉVES BESZÁMOLÓ JELENTÉS

2008. július 1. – 2009. június 30.

ALFÖLDI KATALIN
tudományos és technológiai (TÉT) attasé

MAGYARORSZÁG ÁLLANDÓ KÉPVISELETE
BRÜSSZEL

Kiküldő:

Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal (NKTH)
Budapest

Kézirat lezárva:
2009. július 24.

Írta:

Alföldi Katalin
titkár

Látta:

Vargha Ágnes
nagykövet

Tartalom

Vezetői összefoglaló	4
1. Az EU kutatáspolitikájának fő irányai	5
1.1 A Francia EU Elnökség prioritásai, a kutatáspolitiká fejlesztése és végrehajtása a Francia EU Elnökség idején	5
1.2. A Cseh EU Elnökséggel prioritásai, a kutatáspolitiká fejlesztése és végrehajtása a Cseh EU Elnökség idején	7
1.3. A Svéd EU Elnökséggel prioritásai, tervezett programja a kutatáspolitiká fejlesztése és végrehajtása terén.....	8
2. A 7. KP végrehajtásának tapasztalatai, az EU kutatási együttműködése harmadik országokkal.....	9
3. A TÉT attasé egyéb tevékenysége	12
4. A munkavégzés feltételei, javaslatok	12

Vezetői összefoglaló

A Tét attaséi jelentés a 2008. július 1. – 2009. június 30. között időszakot, a francia és cseh soros EU Elnökségek időszakát foglalja magában.

A beszámoló megírása során az volt a cél, hogy a beszámolási időszakban lezajlott Tét attaséi munka, és a közösségi kutatás-fejlesztés és tudománypolitika alakulása kerüljenek bemutatásra, valamint lehetőség nyíljon a jelentést tevő Tét attasé eddigi tapasztalatai alapján megfontolásra érdemesnek tartott javaslatok továbbgondolására.

A beszámolási időszakban a Tét attasé munkája az alábbi területeken zajlott:

- a Tanács kutatási és a nukleáris kutatásokkal foglalkozó munkacsoportjaiban (G-13, G-14),
- a Versenyképességi Tanács kutatási napjának, az Állandó Képviselő felől való előkészítésében és a jelentések elkészítésében,
- a CREST üléseken megfigyelőként való részvétel,
- az ESS, Európai Neutronkutató Központ, kutatási nagyberendezés székhelyéről szóló egyeztetéseknek helyszínt biztosító események előkészítésében és lebonyolításában való részvétel,
- a tagállamok, a Tanács Főtitkársága és a Bizottság irányában meglévő kapcsolatok erősítése és új kapcsolatok kialakítása.

A beszámolási időszak szakmailag eseménydús és kutatás-fejlesztési szakpolitika tekintetében meghatározó volt a jövő irányainak kijelölésében, új testületek létrehozásában és működésük megkezdésében. A spanyol elnökség, és ezzel a spanyol – belga – magyar elnökségi trió, kezdetének közeledtével, érezhetően megnőtt a brüsszeli előkészítő szemináriumokra érkező meghívások száma.

A beszámoló első helyen mutatja be az EU kutatáspolitikájának fő irányait, amelyet az egymást váltó EU elnökségek tevékenységének tükrében tekint át. Ezt követően tárgyalja a 7. KP végrehajtásának tapasztalatait és ezen belül kitér az EU harmadik országokkal való kutatási együttműködésére. A jelentés zárásként a Tét attasé egyéb tevékenységeit és a munkavégzés feltételeit írja le, amely pontnál kiemelten említésre kerül az Európai Spallációs Forrás helyszínéről szóló egyeztetések előkészítésében való részvétel, valamint a 2011-es soros magyar EU elnökség előkészítése kapcsán elvégzett feladatok.

1. Az EU kutatáspolitikájának fő irányai

Az EU soros elnökségét 2008-2009-ben ellátó francia, cseh, svéd tagállami trió elkötelezett a lisszaboni stratégia teljes megvalósítása mellett, elnökségeik alatt szeretnének hozzájárulni a lisszaboni stratégia jövőjéről szóló együttgondolkodási (reflection) folyamathoz. A 2010-et követő időszak prioritásainak kialakítása és az Unió globális versenyképességének javítása érdekében elsősorban a klímaváltozás és az energiaellátás biztonsága terén elért eredményeket tartják meghatározónak. A 2008. július 1-jén hivatalba lépett csoportos elnökség hivatali ideje a lisszaboni stratégia második 3 éves ciklusának első felét öleli magában.

Az Európai Kutatási Térség létrehozása kiemelt prioritása mindhárom ország elnökségi programjának. A Bizottság által 2007-ben megjelentetett ERA Zöld Könyv kezdeményezéseinek megvalósítása mellett, a francia elnökség jelentős hangsúlyt fektetett az ERA 2020-ig terjedő jövőképeinek kimunkálására. A soron következő elnökségek a nyílt koordinációs metódus módszerét igénybe véve kívánnak előrehaladást elérni a tudás szabad áramlását biztosító (ötödik szabadság) kutatás-fejlesztési egységes belső piac, a koherens és kezdeményező nemzetközi tudománypolitika, valamint a nemzeti és közösségi kutatási programok összehangolásának megteremtése terén.

A Ljubljana-i folyamat előrehaladásának nyomon követése és az ERA hatékony irányításának kialakítása érdekében az elkövetkező elnökségek javaslata, hogy a kutatási miniszterek fél évente esedékes informális találkozóit az ERA éppen aktuális kérdéseivel foglalkozzanak.

1.1 A Francia EU Elnökség prioritásai, a kutatáspolitikai fejlesztése és végrehajtása a Francia EU Elnökség idején

A 2008 második félévében lezajlott Francia EU Elnökség egy 18 hónapos munka kezdetét jelezte, amelyben az egymást követő EU Elnökségek szorosabban hangolják össze egyes szakpolitikai programjukat. A FR+CZ+SE elnökségi trió kiemelt céljának tekinti a Szlovén Elnökség által, a Lisszaboni stratégia keretében útjára indított, Ljubljana-i folyamat megvalósításának megkezdését, az Európai Kutatási Térség (ERA) jövőképeinek kimunkálásával és a prioritások meghatározásával.

A Francia EU Elnökség kezdeményezésére a 2008 jún. – 2011 jún. között az EU soros elnöki tisztét betöltő 6 ország közös munkát kezd meg, melynek Magyarország is aktív szereplője kíván lenni. Az Európai Kutatási Térség koncepciója 3 aspektust ölel fel: egy európai belső piac megvalósítása a kutatók számára, ahol a kutatók, a tudás és a technológiák szabadon áramolhatnak; a nemzeti és regionális kutatási tevékenységek, politikák hatékony koordinációja; európai szinten megvalósítandó és finanszírozandó programok kidolgozása.

A Francia EU Elnökség két alkalommal hívta össze a Versenyképességi Tanács, egy alkalommal a kutatási miniszterek informális találkozóját, valamint két alkalommal szervezte meg a magas szintű kutatási politikai vezetőket, CREST, hivatalos találkozókat. Az ezeken a találkozókön elhangzottak és az itt meghozott döntések alkották a 2008 második féléves időszaki közösségi kutatás-fejlesztési és tudománypolitika fő eredményeit. Az alábbiakban röviden ismertetem ezeket.

A 2008. július 16-17. között, Versailles-ban informális kutatási miniszteri találkozón a miniszterek 3 előadást hallgathattak meg az Európai Kutatási Térség 2020-as jövőképevel kapcsolatban. Az előadások hangsúlyozták, hogy Európának képesnek kell lennie arra, hogy a nagy társadalmi és globális kihívásokra adandó választ megtalálja. A miniszteri találkozó kiemelten foglalkozott az Európa előtt álló gazdasági (összhangban az Aho jelentéssel; kínálati oldalon a K+F előmozdítására, keresleti oldalon innováció-barát környezet kialakítására van szükség), a társadalmi és környezeti kihívások (klímaváltozás, élelmiszer és energiabiztonság valamint öregedő társadalom) és a tudományos és technológiai (“úttörő, felderítő” kutatásban rejlő lehetőségekre válaszolni) kihívásokkal. Az Európai szintű válaszok megtalálásához a lehető legmagasabb szintű politikai elkötelezettségre van szükség. Kutatás-barát környezet kialakítására, a kritikus tömeg elérésére, koncentrációra, a széttagoltság megszüntetésére, a verseny-kooperáció közötti egyensúly megtalálására van szükség.

A kiemelt kérdéseket négy munkacsoportban vitatták meg a miniszterek. A szekciók témája: energia, mezőgazdaság és élelmiszer, infokommunikáció és egészségügy volt

A 2008. szeptember 25-26-án Brüsszelben tartott Versenyképességi Tanácsülésen elfogadásra kerültek A nanotudományok és a nanotechnológiák területén végzett kutatás, Jobb szakmai előmeneteli lehetőségek és több mobilitás: európai kutatói partnerség, valamint A tagállamok közös kötelezettségvállalása az idegrendszeri betegségek, különösen az Alzheimer-kór elleni küzdelem terén című tanácsi következtetések. A miniszterek átfogó vitát folytattak A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A közös kutatástervezés felé: együttműködés a közös kihívások hatékonyabb kezelése érdekében témában. Az Egyebek napirendi pontok között az elnökség, többek között, beszámolt az EITI Igazgató Tanácsának a szeptember 15-én, Budapesten megtartott első üléséről.

A szeptemberi tanácsüléssel egy időben került sor az EU és az Európai Űrügynökség (ESA: European Space Agency) közös Űrtanács ülésére, amelynek kiemelkedő témája volt a „Az európai űrpolitika előmozdításáról” készített határozat jóváhagyása. A határozatban foglaltakat kivétel nélkül minden hozzászóló EU és ESA tagállam, közöttük Magyarország is, támogatta. A határozatot az Űrtanács egyhangúlag elfogadta.

A 2008. december 1-2. között Brüsszelben tartott Versenyképességi Tanácsülés elfogadásra került Útban a közös kutatásprogramozás felé: Összefogással a mindenkit érintő kihívások hatékonyabb megválaszolásáért, A nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés európai stratégiai kerete, A tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás európai stratégiája – Az Európai Kutatási Térségen belüli egységes keretrendszer a tengerek és óceánok fenntartható hasznosításáért című tanácsi következtetéseket. A miniszterek meghallgatták PRES, PT és LU tájékoztatását a Jobb szakmai előmeneteli lehetőségek és több mobilitás: európai kutatói partnerség” témában a szeptemberi Versenyképességi Tanácsülésen megkezdett munka jelenlegi állásáról. A Versenyképességi Tanács nem fogadta el A Tanács rendelete az európai kutatási infrastruktúra (ERI) közösségi jogi keretéről szóló általános megközelítést. Az Egyebek napirendi pontok között az EITI Igazgató Tanácsának elnöke beszámolt az igazgató tanács eddigi munkájáról.

A Tanácsülés keretében megrendezésre került, miniszteri ebéd az Európai Kutatási Infrastruktúra Konzorcium, ERIK, rendelet-tervezet elfogadásának elősegítése érdekében, a fennálló tagállami álláspontok bővebb kifejtésére, ütköztetésére adott lehetőséget.

A Francia EU Elnökség alatt háromszor került sor a CREST ülésére, júl. 4-én és dec. 5-én hivatalos, míg szept. 4-5-én informális keretek között. Az ülések az Európai Kutatási Térség

megvalósítása, a Bizottság Zöld Könyve alapján újtára indított kezdeményezések előrehaladása, az ERA kormányzása kérdéseket vizsgálták meg. A 2008-as év végére kibővültek illetve megalakultak az egyes ERA kezdeményezések megvalósításával foglalkozó magas szintű testületek. Az Emberi erőforrás, kutatói karrier és a Tudás átadás/ megosztás kérdésével foglalkozó csoportok munkájukhoz megerősítést kaptak, míg döntés született a Nemzetközi tudományos ügyek stratégia fóruma (Strategic Forum on International Cooperation, SFIC) és a Közös Programozás tematikus irányainak kijelölésére felkért (Groupe on Programmation Conjointe, GPC) testületek megszületéséről.

1.2. A Cseh EU Elnökséggel prioritásai, a kutatópolitika fejlesztése és végrehajtása a Cseh EU Elnökség idején

A Cseh EU Elnökség két alkalommal hívta össze a Versenyképességi Tanács, egy alkalommal a kutatói miniszterek informális találkozóját, valamint két alkalommal szervezte meg a magas szintű kutatói politikai vezetők, CREST, hivatalos találkozóját. Az ezeken a találkozókön elhangzottak és az itt meghozott döntések alkották a 2009 első féléves időszaki közösségi kutató-fejlesztési és tudóspolitikai fő eredményeit. Az alábbiakban röviden ismertetem ezeket.

A 2009. március 5-6. között Brüsszelben tartott Versenyképességi Tanácsülés kutatói napján a miniszterek véleményt cseréltek a Ljubljani folyamat hozzájárulásáról a lisszaboni stratégiához valamint az európai kutatói infrastruktúrák kérdésben. Magyar hozzászólásra mind a két véleménycserénél sor került.

A miniszteri ebéden a résztvevők megvitatták az európai kutatói infrastruktúrák konzorciumának, ERIK létrehozásáról szóló rendelettervezetben foglalt áfa-mentesség jogi megvalósíthatóságának lehetőségeit. A miniszteri ebédet követően COM tájékoztatta a tagállamokat, hogy az ebéden elhangzottak értelmében a kutatói infrastruktúrák létrehozásáról szóló rendelettervezetet véleményezésre megküldi a tanács adóügyi munkacsoportjának és az ECOFIN-nek. A véleményezést követően, a rendelettervezet, döntésre, visszakerül a Versenyképességi tanács hatáskörébe.

A 2009. május 3-5. között, Prágában informális kutatói miniszteri találkozóan a miniszterek a tudásháromszög kérdéskörében elsősorban az irányítási kérdések kerültek felvetésre. A tagállamok nagy része azt hangsúlyozta, hogy a policy alkotás területén mentalitásbeli változásra van szükség, valamint hangsúlyozták a ljubljani és bolognai folyamatok párbeszédének szükségességét a jelenlegi párhuzamos működés helyett. A tudásháromszög 3 sarokpontját alkotó politikák 3 különböző főigazgatóságához tartoznak a Bizottságon belül, amely a vertikális koordinációt megteremti, azonban a horizontális koordináció hiányzik. Szükség van a szereplők közötti valamint a társadalommal való kommunikáció erősítésére. A mobilitás kérdéskörében Gago (PT kutatói miniszter) és Biltgen (LU kutatói miniszter) még a francia elnökség alatti, francia kérésnek megfelelően konkrét politikai lépésekből álló dokumentumot állítottak össze. A tagállamok, ahogy maga az anyag is, a nyugdíj és TB rendszer komplexitásában látja a mobilitás előtt álló legfőbb akadályt, azonban az akadályok között még hangsúlyozásra került a támogatások hordozhatóságának fontossága is.

A 2009. május 28-29. között Brüsszelben tartott Versenyképességi Tanácsülés kutatói napján A Versenyképességi Tanács kutatói napján a miniszterek politikai megállapodásra jutottak az Európai kutatói infrastruktúrákról szóló rendelettervezet kapcsán, véleményt cseréltek az

európai kutatási keretprogramok értékelése és hatásvizsgálata kérdésében, valamint elfogadták A kutatási infrastruktúrák és az Európai Kutatási Térség regionális dimenziója, Az első lépések az Európai Kutatási Térség 2020-as jövőképe megvalósítása felé és Az európai kutatási keretprogramok értékelése és hatásvizsgálata tanácsi következtetéseket. Az utóbbi kapcsán került sor magyar hozzászólásra.

A miniszteri ebéden a résztvevők megvitatták az Európai Innovációs és Technológiai Intézet szakmai tevékenységének eddigi eredményeit és a további feladatokat. Az Egyebek napirendi pontok tárgyalásakor az Orosz Föderáció 7. Keretprogramhoz való társulása kapcsán több miniszteri hozzászólásra is sor került.

A Cseh EU Elnökség alatt háromszor került sor a CREST ülésre, jan. 16-án és. ápr. 3-án hivatalos, míg jún. 11-12-én informális keretek között. Az ülések az Európai Kutatási Térség megvalósítása, a Bizottság Zöld Könyve alapján újtára indított kezdeményezések előrehaladása, az ERA kormányzása kérdéseket vizsgálták meg. A 2009-es év elején megkezdtek munkájukat az egyes ERA kezdeményezések megvalósításával foglalkozó magas szintű testületek: Emberi erőforrás, kutatói karrier, Tudás átadás/ megosztás kérdésével foglalkozó csoport, Nemzetközi tudományos ügyek stratégia fóruma (Strategic Forum on International Cooperation, SFIC), Közös Programozás tematikus irányainak kijelölésére felkért (Groupe on Programmation Conjointe, GPC)

1.3. A Svéd EU Elnökséggel prioritásai, tervezett programja a kutatáspolitikai fejlesztése és végrehajtása terén

A Svéd EU Elnökség programjának részletes ismertetésére 2009. július 6-án, a kutatási munkacsoport ülésén került sor. Ez alapján a soros elnökség kiemelt prioritásai a gazdasági válság elleni közép és hosszú távú intézkedések, valamint a klímaváltozás. A konkrét dossziékról kapcsán a 2009-es év második felében ITER dosszié válhat az érdemi napirendi ponttá a szeptemberi Versenyképességi Tanács ülésére. Az év hátralevő felében COM a meglévő dossziékon dolgozik majd, hogy a Tanács elé kerülhessen a neurodegeneratív megbetegedésekről szóló bizottsági ajánlás, az innovációs politika megújítása a megújuló lisszaboni stratégia keretein belül, a Bonus kezdeményezésről szóló javaslat. A nemzetközi szerződések tekintetében Oroszország és a Faroe szigetek 7.KP-hoz való társulása, Szerbia, Törökország és Horvátország EURATOM KP-hoz való társulása, valamint a Japánnal kötendő tét megállapodás tárgyalásainak megkezdése és a Jordániával folyó tárgyalások lezárása várható a Svéd Elnökség alatt.

A Svéd EU Elnökségi naptár tervezett kutatás-fejlesztési eseményei:

- szept. 25., Brüsszel, Versenyképességi Tanács
- okt 14-16., Umea, Svédország, informális miniszteri találkozó
- dec. 3. Brüsszel, Versenyképességi Tanács
- júl. 17., szept. 27-29., nov. 20, CREST ülések

2. A 7. KP végrehajtásának tapasztalatai¹, az EU kutatási együttműködése harmadik országokkal

A hetedik kutatási keretprogram mind forrásigénye, mind az érintett területek tekintetében lényegesen átfogóbb elődjénél. Miközben folytatja a megkezdett munkát, újdonságokkal is bővült, ugyanakkor tartalmában és végrehajtása tekintetében egyaránt megjelennek benne jelentős újdonságok.

A 2007-es és 2008-as adatok tanúsága szerint, a kutatói társadalom igen kedvezően fogadta az új keretprogramot. Ezzel kapcsolatban a közlemény a következőket állapítja meg:

- erős az igény a közösségi szinten végzett kutatási tevékenységekre. Mintegy 36 ezer pályázat érkezett, amelyből 5500 részesülhet támogatásban.
- Az értékelést végzők 91%-a szerint az eljárás minősége ugyanolyan jó vagy jobb volt, mint azé a nemzeti értékelési eljárásé, amelyben a kérdezetek részt vettek.

A hetedik kutatási keretprogramban alkalmazott új megközelítések, úgy tűnik, beváltották a hozzájuk fűzött reményeket:

- Az Európai Kutatási Tanács (ERC) létrejötté egyértelmű sikerként könyvelhető el, amit jól mutat az első felhívásra beérkező több mint 11 ezer pályázat.
- Az EK-szerződés 171. cikke értelmében független jogi személyként öt nagyszabású közmagán társulás, (közös technológiai kezdeményezés) jött létre:
  - az innovatív gyógyszerek kutatására irányuló (IMI),
  - a beágyazott számítástechnikai rendszerek kutatására irányuló (ARTEMIS), a tiszta égbolttal foglalkozó,
  - a nanoelektronikai technológiák kutatására irányuló (ENIAC),
  - az üzemanyagcella- és hidrogéntechnológiák kutatására irányuló (FCH) közös technológiai kezdeményezés.

Az ARTEMIS és az ENIAC az első pályázati felhívásukat követően már útjára indította az első projekteket, a második pályázati felhívásukat pedig éppen a napokban tették közzé. A többi közös technológiai kezdeményezés már közzétette első pályázati felhívását, és folyamatban van az első projektek értékelése és kiválasztása.

- Az új kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmus keretében eddig harminc műveletet engedélyeztek, az aláírt kölcsönszerződések összértéke 2009 elején elérte a 2 milliárd EUR-t.
- Megalakult két ügynökség: a Kutatási Végrehajtó Ügynökség és Az Európai Kutatási Tanács Végrehajtó Ügynöksége.
- A hetedik kutatási keretprogramban való részvétel egyszerűsítése terén jelentős előrehaladást jelent az új garanciaalap létrehozása.

A Bizottsági dokumentum azonban kiemeli azokat a területeket, ahol fokozottabb odafigyelésre van szükség:

- Az „Együttműködés” és „Kapacitások” egyedi programokban a kkv-k részesedése a kiválasztott pályázatokban az igényelt közösségi hozzájárulás tekintetében 11% körüli.
- Az új tagállamok többségének a hetedik kutatási keretprogramban való átlag alatti részvételét magasabb pénzügyi hozzájárulás ellensúlyozza.

¹ Brüsszel, 2009.4.29. COM(2009) 209 végleges A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK a hetedik európai kutatási keretprogram céljainak megvalósításában elért előrehaladásról c. közlemény alapján

A 7. keretprogram és az Európai Kutatási Térség, EKT megvalósítása közötti összefüggésekről megállapítható, hogy négy egyedi programjával a hetedik kutatási keretprogram katalizátorként működik az EKT megvalósulására irányuló erőfeszítések terén.

Az „**Együtműködés**” program együttműködésen alapuló kutatási eszközei lehetővé teszik az ipar és az akadémiai szektor számára a nyitott innovációs környezetben való együttműködést. A kiemelt témák kiválasztásánál döntően esik latba, hogy teremtődik-e európai többletérték, illetve számolhatunk-e strukturáló hatással az EKT szempontjából.

Az „**Ötletek**” program az európai kutatás kreativitásának és kiválóságának ösztönzésére irányul, amelynek megvalósítása során az Európai Kutatási Tanács (ERC) az EKT frontvonalban lévő, nagy hatású tényezőjévé vált.

Az „**Emberek**” program keretében nyújtott Marie Curie-ösztöndíj a mai napig nagyon népszerű. Ez az ösztöndíj nemcsak a kiegyensúlyozott tudásáramláshoz járul hozzá európai és globális szinten egyaránt, de a magasan képzett és mobil európai K+F-munkaerő megteremtéséhez is. Itt megállapításra kerül, hogy szükséges az ipari vállalkozások és egyetemek közötti partnerségek erősítése, az erre vonatkozó ösztöndíjak megfelelőbb kihasználásának elérése.

A „**Kapacitások**” program keretében kiemelendő a kutatási infrastruktúrák területe. A közlemény megállapítja, a Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma (ESFRI) által kijelölt 44 európai érdekű infrastruktúra-fejlesztési projekt megvalósítását részben akadályozza a közösségi és a nemzeti források szűkössége és az egyéb pénzügyi eszközökkel (Európai Beruházási Bank, strukturális alapok) való elégtelen integráció. Az európai kutatási infrastruktúrák új jogi keretének elfogadása nemcsak további ösztönzést, de biztonságosabb pénzügyi tervezést is jelentene. A „kutatási potenciál” és a „tudás régiói” elnevezésű tevékenységek kapcsán hangsúlyosan jelenik meg a forráshiány (különösen, ami az új tagállamokat illeti) kérdése. A Bizottság véleménye, hogy a 2007-től 2013-ig terjedő időszakban a kutatás és az innováció területén a hetedik keretprograméval közel azonos összegű költségvetésből gazdálkodó strukturális alapok megfelelőbb, célzottabb, a hetedik kutatási keretprogram célkitűzéseire és eszközeire jobban igazodó felhasználásával sokkal jobb eredményt lehetne elérni EU-szerte a tudományos és technológiai kiválóság emelése terén.

A közlemény jelentős terjedelmet szán továbbá a hetedik kutatási keretprogram tematikus irányainak kibontakozásáról szóló résznek. Itt hangsúlyozza, hogy a program kiemelten kezeli a társadalmi gondok megoldását és a Közösség politikai prioritásainak figyelembevételét. A hangsúlyosan megjelenő prioritások között található

- a **környezeti kihívások** kezelése, mint a biodiverzitás, a katasztrófacsökkentés és a Föld-megfigyelés;
- az **egészségüggyel és a demográfiai változásokkal** kapcsolatos kihívásokra válaszolva a hetedik kutatási keretprogram mindenekelőtt az egészségügyi program (és különösen az innovatív gyógyszerek kutatására irányuló közös technológiai kezdeményezés),
- a **biztonsági kihívások** kezelésére többek között a bioterrorizmus terén való kezdeményezések finanszírozása,
- valamint a „**közös tervezés**” keretében bemutatásra kerül az európai stratégiai energiatechnológiai terv (SET-terv) mint az elképzelés mintájaként szolgáló kezdeményezés.

A tematikus részben tárgyalja a közlemény a jelenlegi 36 **európai technológiai platformot**, amelyekről elmondja, hogy a K+F-erőfeszítések koordinálását és koncentrációját segítik elsősorban azokban a témákban, amelyekben jelentős az ipar részvétele: IKT, nanotechnológia, energiaügy, közlekedés, világűr.

A **KKV-k részvételére** vonatkozóan megállapításra kerül, hogy a 15%-os cél elérése terén a keretprogram elmaradt a várakozástól. Egyre vonzóbbakká válnak az olyan testre szabott kkv-támogatási rendszerek, mint az újonnan útjára indított, kutatásintenzív KKV-kkal foglalkozó EUROSTARS kezdeményezés, a KKV-k részvételének segítésére hivatott eszközök hasznossága és céljai további elemzést és mérlegelést igényelnek.

A Bizottság közleményében hangsúlyosan tárgyalja a kutatással, az innovációval és az oktatással kapcsolatos politikák és eszközök közötti koherencia és koordináció javításának szükségességét mind nemzeti, mind EU-szinten, mint az EU kutatási-fejlesztési potenciáljának teljes kihasználása megvalósulásának egyik fő feltétele. Különösen vonatkozik ez a közösségi finanszírozási eszközökre, ideértve a versenyképességi és innovációs keretprogramot, az oktatási és az élethosszig tartó tanulási programot, valamint a strukturális alapokat. Hasonló koordinációra volna szükség az említett programok megtervezése és végrehajtása során is.

A nemzetközi (harmadik országokkal folytatott) tudományos együttműködés kapcsán elkerülhetetlen, hogy szóba kerüljön, a nagy globális problémák kérdése – az éghajlatváltozás, a szegénység, a fertőző betegségek, az energia-, az élelmiszer- és a vízellátást fenyegető veszélyek és a polgárok biztonsága – és azok kapcsán a **nemzetközi kutatási együttműködés** szükségességét. A hetedik kutatási keretprogramban számos új lehetőség szolgálja ezt, például egyedi nemzetközi együttműködési cselekvések, célzott nyílt pályázati felhívások, ikerprojektek vagy programszinten koordinált felhívások. A nemzetközi együttműködés ily módon fokozottabban integrálható a programba, különállása megszüntethető.

A **harmadik országokkal való együttműködés egyik kiemelt területe a nemzetközi termonukleáris kísérleti reaktor (ITER)** megvalósítása. A reaktor fontos előrelépést jelent annak demonstrálásában, hogy magfúziós technológiával megvalósítható a környezetbarát energia nagy mennyiségben való előállítás. Egyben egyedülálló, valódi együttműködésen alapuló globális projektként az ITER fontos és tanulságos esettanulmányt is jelent a nagy léptékű nemzetközi tudományos infrastruktúrák létrehozása, irányítása és finanszírozása vonatkozásában. A bizottsági közlemény nem említi a projekt finanszírozásában mutatkozó nehézségeket.

A keretprogram megvalósításának egyik kulcsa a programban résztvevők adminisztrációs terheinek csökkentése, egyszerűsítése. Ennek kapcsán a dokumentum megjegyzi, hogy az egyszerűsítésre csak a meglévő jogi kereteken – mindenekelőtt a Közösségek költségvetési rendeletének és a részvételi és terjesztési szabályoknak a keretén – belül kerülhet sor, vagyis egyre nyilvánvalóbb, hogy a valódi és jelentős változásokhoz magukat a szabályokat kell módosítani² oly módon, hogy az ügyletekkel kapcsolatos hibaszint elfogadható maradjon.

² Jelentés a hatodik kutatási keretprogram utólagos értékeléséről:
http://ec.europa.eu/research/reports/2009/pdf/fp6_evaluation_final_report_en.pdf

A Bizottság által készített, itt bemutatott közleményben és az azt kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum alapul szolgálnak a 7. keretprogram soron következő időközi értékeléshez (megjelenésének várható ideje 2010 tele), valamint a Tanácsban, a Parlamentben és az érdekeltekkel folytatandó további vitákhoz. E viták során, a Bizottság, az alábbi kérdésekre javasol koncentrálni:

- Miként volna fokozható a hetedik kutatási keretprogram és a jövőbeli keretprogramok európai kutatási térséget alakító hatása?
- Hatékonyak-e az új intézkedések (ERC, közös technológiai kezdeményezések, a 169. cikk szerinti kezdeményezések, kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmus) kitűzött céljaik elérése tekintetében?
- Miként lehet a súlyos társadalmi kihívások kezelése érdekében tovább növelni az olyan együttműködésen alapuló kutatások hatását és többletértékét, amelyek egyszerre több tudományterületet, ágazatot és politikai területet érintenek?
- Megfelelőképpen járul-e hozzá a hetedik kutatási keretprogram a tudomány és a technológia területén Európa által elfoglalt pozíciók javításához?
- Milyen mértékben voltak hatékonyak az egyszerűsítésre irányuló intézkedések? Meghosszabbítják-e a kívánt eredményt a további lehetséges lépések, vagy inkább gyökeresen új megközelítésre van szükség?

A szóban forgó időközi jelentés eredményei nemcsak a hetedik kutatási keretprogram esetleges felülvizsgálata szempontjából lesznek relevánsak, de jelentősen meghatározzák majd az előttünk álló, az Európai Unió jövőbeli pénzügyi kereteiről, a 2010 utáni lisszaboni stratégiáról és a következő keretprogramról szóló vitát is.

3. A TÉT attasé egyéb tevékenysége

A TÉT attaséi munkában, elsősorban az Állandó Képviselőn hozott, a TÉT attasé és az ipari-innovációs attasé közötti munkamegosztásról szóló döntés alapján, a TÉT attasé 2009. május 1-jétől látta el az ESS, Európai Neutronkutató Központ, kutatási nagyberendezés magyarországi helyszín pályázatának elősegítéséhez, a brüsszeli Állandó Képviselőn ellátandó feladatokat.

A TÉT attasé egyéb tevékenységei magukban foglalták az informális elnökségi trió egyeztetéseken való részvételt, ill. azok előkészítését. Az előző elnökségeket betöltő országok munkatársaitól megismerhető tapasztalatok, tanácsok, javaslatok átvétele érdekében többször került sor informális beszélgetésekre a szlovén, cseh, francia, finn kollégákkal.

4. A munkavégzés feltételei, javaslatok

A TÉT attaséi feladatok ellátásának feltételei fizikai, adminisztratív és tartalmi jellegűek.

A munkavégzés fizikai és adminisztratív feltételei megfelelőek. Az Állandó Képviselő által biztosított munkakörnyezet (irodai elhelyezés, számítástechnikai és mobil kommunikációs eszközökkel való ellátottság) megfelelnek a több helyszínen zajló munkavégzés kívánalmainak. Az Állandó Képviselő Gazdasági Osztálya és annak munkatársai

segítőeszközök és megfelelő támogatást biztosítanak a TÉT attaséi munkakörből származó adminisztrációs feladatok elvégzéséhez.

A munkavégzés tartalmi feltételei megfelelőek, azonban a hosszú távú sikeres ellátásukhoz megfontolandó, két terület megerősítése:

- az Állandó Képviselő kutatás-fejlesztési szekciójának megerősítése,
- valamint a brüsszeli állomáshely és a budapesti központ közötti információcsere strukturáltabbá tétele.

Az Állandó Képviselő kutatás-fejlesztési szekciójának megerősítése a 2011-es magyar EU elnökségre készülve értékelődhet fel. A magyar elnökségre készülve és az elnökség idején szükséges, hogy az elnökségi munkában Budapestről résztvevő munkatársak minél szélesebb köre rendelkezzen személyes tapasztalatokkal a tanácsi munkáról és az Állandó Képviselő működéséről. Ennek érdekében érdemes végiggondolni, hogy az elkövetkező években, az elnökségi munkában résztvevő kollégák, félévente egy-két, rövidebb ideig (1-3 hónap) tartó kiküldetés keretében ismerkedhessenek meg a Közösségi intézményekben, elsősorban a tanács kutatási munkacsoportjában zajló és a tagállami érdekképviselő területén ellátandó feladatokkal. A gyakornoki rendszer kialakításakor támaszkodni lehet a *A külügyminiszter és a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnöke 1/2006. együttes utasítása a tudományos és technológiai szakdiplomákkal kapcsolatos közös feladatokról, 1. számú melléklet, 1 pontjában* leírtakra, amely a TÉT szakdiplomáták állomáshelyenkénti létszámáról Brüsszel (EU) esetében 1 fő TÉT szakdiplomata és + 1 fő asszisztentst nevesít.

A brüsszeli állomáshely és a budapesti központ közötti információcsere strukturáltabbá tétele mind a TÉT attasé napi munkájának ellátása, mind az otthoni munka megfelelő információ ellátottsága érdekében szükséges. A folyamatos személyes strukturált párbeszéd megléte az elnökségi felkészülés és a kutatás-fejlesztési program kidolgozása érdekében fontos és lényeges. A Központ tájékoztatása a soros elnökség munkájáról, valamint a soron következő elnökségek prioritásainak és programjának alakulásáról meghatározó a felkészült és megalapozott munkavégzés szempontjából. A mindennapi munka eltérő, de egymással szorosan összefüggő szakmai területeken zajlik, ezért az eredményes munkavégzés csak úgy képzelhető el, ha mindkét terület ismeri, és tisztában van a másikon történő eseményekkel, szakpolitikai változásokkal.

Brüsszel, 2009. július 24.

Alföldi Katalin